

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Веселин Караатанасов, щатен преподавател по музикален анализ, инструментознание, компютърен нотопис и приложна оркестрация в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Музика, външен член на научното жури по защита на дисертационен труд със заглавие „Характерни особености в строежа на цигулковата партия в някои пиеси за цигулка и пиано на Панчо Владигеров“ и подзаглавие „Проблеми на интерпретацията и практически указания за тяхното преодоляване“ за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на Милена Вълева.

Научен ръководител: проф. Гинка Гичкова, НМА „Проф. П. Владигеров“, София

1. Материали по защитата

Предоставените документи от кандидата отговарят на съвкупността от посочените в закона минимални изисквания, регламентирани в Приложение I – Област 8.3, Изкуства, и на допълнителните разпоредби на Националната музикална академия съгласно чл. 1а, ал. 2 на Правилника за прилагането на ЗРАСРБ, адаптиран към спецификата на горепосоченото висше учебно заведение.

Получих следните документи в дигитален формат:

- творческа автобиография;
- списък с концертни изяви;
- дисертационен труд;
- публикации, приложени на страница 140-та в дисертацията.

Всички посочени файлове покриват необходимия набор от документи в съответствие с изискванията на адаптирания Правилник към ЗРАСРБ. Дисертационният труд на колежката Вълева отговаря на разпоредбите на закона и на специфичните изисквания на катедра „Струнни инструменти“ към НМА.

2. Обща информация

Милена Вълева има висше музикално образование. Завършила е специалност цигулка в класа на проф. Дора Иванова в Инструментален факултет на НМА с образователно-квалификационна степен Магистър. Специализирала е камерна музика при проф. Венцеслав Николов, била е активен участник в майсторските

класове на Ифра Нийман, Минчо Минчев, Сашко Гаврилов и Михаел Фришен-шлагер. Лауреат е на следните национални конкурси:

- „Светослав Обретенов”, Провадия;
- „Панчо Владигеров”, Шумен;
- „Недялка Симеонова”, Хасково.

Носител е на отличия и награди от следните международни конкурси:

- „Музиката и земята”, София;
- Kloster Schöntal, Baden-Württemberg, Deutschland

Активно концертира като солист на симфонични оркестри в Германия, Австрия, Чехия, Испания, Франция и Канада. Репертоарът ѝ включва автори от епохата на Барока до нашето съвремие. Има записи в БНР и издаден компактдиск с произведения на Панчо Владигеров. Едновременно с това Милена Вълева се изявява и като камерен изпълнител. Участията ѝ включват изяви в рамките следните на фестивали и културни събития:

- Софийски музикални седмици;
- Мартенски музикални дни;
- Емил Чакъров;
- Нова българска музика;
- Скандинавска музика;
- АмБъл;
- Австрийски музикални седмици;
- Unerhörte Musik, Berlin.

Понастоящем г-жа Вълева е старши преподавател по цигулка в Националното музикално училище „Л. Пипков“, София. Нейни ученици са носители на награди от многобройни конкурси. Има пет успешни проекта за камерни музикални програми към Община Бургас, Национален фонд „Култура“, Австрийското посолство в София и „Нощ на музеите“, гр. Пловдив. В периода 2018 – 2021 г. е докторант към катедра „Струнни инструменти“ в НМА „П. Владигеров“, специалност „Цигулка“, в класа на проф. Гинка Гичкова.

3. Дисертация

Допуснатият до защита дисертационен текст е със заглавие „Характерни особености в строежа на цигулковата партия в някои пиеси за цигулка и пиано на Панчо Владигеров“ с подзаглавие „Проблеми на интерпретацията и практически указания за тяхното преодоляване“. Той е развит в рамките 140 печатни страници

и съдържа осем глави, с увод, заключение и приноси. Обемът на същинския текст на разработката обаче, като се изключат заглавната страница, нотните примери, съдържание и библиография, е около 82 стр. според БДС. Отделните глави са обособени тематично по отношение на разглежданите творби и съпътстващите ги анализи, свързани със спецификата на конкретните проблеми, върху които се фокусират. Централните две глави са IV и V. В първата от тях Вълева навлиза дълбоко в композиционната структура на „Бурлекса“, оп. 14 и прави обстоен структурен анализ на творбата, като се спира в детайли на използваните от автора творчески похвати по отношение на солвата партия и съпровода. В следващата, пета глава, централно място е отделено на методичния подход по отношение на изпълнителските проблеми и решаването им. Тук обект на разработката е Рапсодия „Вардар“, оп. 16, за цигулка и пиано – произведение, което бележи Класическия период на Владигеров.

4. Критични бележки и препоръки

Би било добре докторантът да се придържа към правилата за пунктуация в българския език, както и да се отнася с по-голяма прецизност при използването на чуждоезични наименования, наречия и терминология.

Препоръки:

1. Да се избягва употребата на абзац с едно изречение, нещо, което не е типично за българския език, още повече че в посочените примери (вж. стр. 14, 16, 31, 34, 35, 36, 38, 39, 42, 43, 51...) от дисертацията са налице последователни изречения, характеризиращи се със смислово единство на фона на целия текст и подобно разделяне не е приложимо.

2. Необходимо е проява на вискателност към ортографията на приложените нотни примери.

■ Стр. 18, тема „Флажолети“. За оказването на натурален флажолет е използвана „0“ (нуличка), с която обикновено оказва празна струна. Вместо това е трябвало да бъде поставено „кръгче“, каквото е правилото за обозначаване на този вид флажолет, ако се придържаме към съвременните конвенции на водещите европейски музикални издателства.

■ Стр. 23, тема „Col legno“. В пример 11-ти има смесване на 3 езика за изпълнителски назначения – ит. „pizz.“, нем. „l.H“, фр. техническо описание под черта « frappment avec le pouce droit sur le rebord droit du violon » (почукване с десния палец по *десния ръб* на цигулката). Това назначение е доста по-добре описано в алтернативно немскоезично издание (вероятно на Универсал, Виена) съответно като „Mit dem Knöchel des gekrümmten Daumen der rechten Hand auf den rechten Zargenrand klopfen“ – почукване с кокалчето на палеца върху ръба

на царгата. Забележката тук е, че преводът в дисертацията „почукване по корпуса на цигулката“ е непълен и в известна степен подвеждащ. Препоръката: нека в бъдещите свои публикации колежката Вълева да избягва разноезичията, тъй като това е в разрез с утвърдена практика в съвременната педагогическа и нотна литература.

- Същото се отнася и при използване на терминология за описание на похвати. Стр. 22, долу четем: „Кол леньо рикошет...“. В този случай по-правилно би било използването или на утвърдената италианска терминология, например „col legno battuto“, или френската – „frapper avec le bois“.
- В музикалната литература *СОРДИНА* се изписва с „о“, макар че в българския език е прието да бъде с „у“, т.к. за корен на думата се счита латинската дума „surdo“. В учебниците по инструментознание и оркестрация у нас обаче, в противовес на посоченото в Правописния и правоговорен речник, тази дума е терминологична и се използва като транслитерирана производна на италианската „sordino“ (има и редица примери, предимно от немски, каквито са всички интервалови наименования, при които се запазва дори женския род на първоизточника).
- Стр. 31, тема „Акорди“. Наименованието на частта е дублирано на италиански, както и на предишните теми, но внезапно се появява описание, което въвежда френска терминология. В допълнение – ако се използва същото това техническо указание и на този език, желателно е изписването на е-то да бъде във вид *e avec un accent aigu* – а именно: *son filé*.
- На стр. 21 четем „това е единственият случай на *едногласно* излагане на тема...“. От терминологична гледна точка „едноглас“ се използва за описание на фактура. В конкретния случай по-правилно би било да се каже „самостоятелно“ или „солово“, предвид факта, че произведението е с акомпанимент на пиано.

5. Финални обобщения и оценка

Разгледах в детайли предоставените документи по защитата. Прочетох внимателно дисертационния труд и смятам, че защитата може да се приеме за успешна, въпреки направените забележки и отчетените препоръки, т.к. кандидатът има изчерпателни познания в своята областта и проявява задълбоченост при разглеждането на важните теоретични и методологични въпроси, конкретизирани в заглавието и подзаглавието на темата. Текстът се чете без затруднения. Той е ясен и аналитичен, с логическа и смислена връзка между отделните части. Стилът е стегнат – без излишни повторения и безпредметни или прекомерни цитирания. Нотните примери илюстрират точно разглежданата проблематика.

Въз основа на гореописаното утвърдително излагам становището си, че всичките предоставени материали отговарят на изискванията, посочени в Правилника на НМА „Проф. Панчо Владичеров“ за прилагане на ЗРАСРБ, като по този начин давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА по защитата на настоящия дисертационен труд.

6. Заключение

Предвид стойностните анализи и методични насоки в разработката, препоръчвам на научното жури да се обедини около присъждането на образователна и научната степен „Доктор“ на Милена Вълева по професионално направление 8.3, Музикално и танцово изкуство.

София

3 май 2023 г.

Представил становището:

доц. д-р Веселин Караатанасов
СУ „Св. Климент Охридски“